

Rondom de Hoogovens smeult de natuur

HENK VAN BOURGONJE

Ten noorden van het Noorzeekanaal liggen de Hoogovens al weer meer dan 75 jaar. Op deze plek lag de door Frederik Van Eeden zo bejubelde Breesaap met een ongekeerde rijkdom aan vochtige duinvalleien. De valleien moesten wijken voor zware industrie en scheepvaart. Dat dit ten koste is gegaan van natuur en leefmilieu is duidelijk. Maar het einde is nog lang niet in zicht!

Met de lancering van Schiphol-IJpoort is de IJmond op de landelijke politieke agenda beland. Een ontwikkeling waar men in de regio niet bepaald op zat te wachten. Heel het dorp Wijk aan Zee liep uit om tegen deze plannen te protesteren. De dorpsbewoners hebben de afgelopen jaren wel vaker op de trom moeten roffelen om aandacht te vragen voor de leefbaarheid van dit dorp; een leefbaarheid die sterk onder druk staat vanwege de directe nabijheid van de Hoogovens.

Wijk aan Zee is een schizofrene kustplaats. In het midden een enorm onbebouwd weiland. Een klein centrum en aan de noordzijde de wijsheid van het Noord-Hollands Duinreservaat. Maar wie op het Paasduin staat en vanaf dit hoge punt naar het zuiden kijkt, ziet een enorme industrie met rokende schoorstenen. Het dorp ligt letterlijk onder de rook van de Hoogovens en is slechts door kunstduinen gescheiden van dit afzichtelijk panorama.

Zeedorpenlandschap met hondskruid

Het is dus verstandig om de neus naar het noorden te houden of zolang het nog kan in de richting van de zee. Wie af en toe ook eens omlaag kijkt, ont-

dekt dat het omliggende duinterrein bij Wijk aan Zee rijk is aan kruidenrijke duinhellingen met een groot aantal soorten uit het zogenaamde zeedorpenlandschap. Dit zijn duinlandschappen rond zeedorpen met een specifieke, kruidenrijke vegetatie. Men treft er onder andere silenesoorten, bremrappen en blauwe zeedistel aan. Wijk aan Zee is bovendien beroemd om de aanwezigheid van hondskruid, een zeldzame orchidee die thuishoort in het zeedorpenlandschap. Jac. P. Thijsse beschreef in een Verkadealbum al de aanwezigheid van het hondskruid op reliëfrijke noordhellingen bij het dorp.

Zorgen om de kust

Wie niet teveel zuidwaarts tuurt, ervaart Wijk aan Zee als een rustiek kustplaatsje, waar de hamburgercultuur van Zandvoort nog niet is doorgedrongen. Herrie is er wel vanwege de Hoogovens. Eind jaren zestig heeft Hoogovens zich aan de noordkant van de weg naar Wijk aan Zee uitgebreid. Het dorp werd daardoor vrijwel geheel omsloten door het gigantische industriecomplex. De duinterreinen De Caag en Kroften verdwenen, maar de namen leven zoals gebruikelijk nog voort. Op het Hoogoventerrein zelf zijn nog wel enkele restanten duin bewaard, waaronder kleine stukjes struweel die zelfs tot vogelbroedgebied zijn bestempeld.

Alsof Wijk aan Zee nog niet genoeg ontluisterd was, kwamen er eind jaren tachtig plannen voor een grootschalige baggerspeciedepot. Zo'n 9 miljoen m³ baggerspecie zou in een enorm depot langs de kust worden geborgen.

Vanaf het Paasduin in Wijk aan Zee heeft men zicht op de Hoogovens. Op de foto staat nog het vreemd gelegen kampeerterrein, dat enkele jaren geleden is verdwenen. Hier grazen nu schapen (foto: Nico Jonker).

Aansluitend aan de Noordpier bij Wijk aan Zee had men ooit een baggerspeciedepot gedacht (foto: Henk Wijkhuisen).

Zoals gebruikelijk met dit soort plannen werd het slibdepot opgetuigd met een elektrische centrale en een overslag voor kolen en bulkgoederen. Na actie van het lokale actiecomité "Laat de kust met rust" leek het plan weer enige jaren in de ijskast, maar is daar recent weer uitgehaald. Een milieu-effect-rapportage voor een structurele aanpak van zoute baggerspecieproblematiek in Noord-Holland is recent van start gegaan. En één van potentiële locaties is benoorden de Noordpier, bij Wijk aan Zee.

Als klap op de vuurpijl kwam het idee van Boskalis om een vliegveld voor de kust aan te leggen. Op de achterpagina van DUIN 96:2 staat een artist-impression van dit plan. Behalve een vliegveld is ook een haven te zien en een aantal grote slibdepots.

Recent heeft premier Kok deze locatie prominent op de politieke agenda gezet. Met deze discussie is ook weer de Voorhavendiscussie uit de vriezer gehaald, terwijl iedereen van mening was dat deze discussie was afgesloten. Schiphol-IJpoort zal niet alleen voor Wijk aan Zee een genadeklap zijn, maar het leefmilieu bederven voor de gehele regio.

Noordoost Oor

Alles in en om Wijk aan Zee, Beverwijk en Heemskerk hangt samen met de Hoogovens. Zo ook de ontwikkelingen in de duinzoon. Op de grens tussen Heemskerk en Beverwijk ligt het Noordoost Oor. Dit duingebiedje van 6,5 ha. is een restant van de brede duinzoon die hier ooit gelegen moet hebben. Rondom het Noordoost Oor is het duin afgegraven voor tuinbouw, industrie en woningbouw. Diverse malen heeft de DUIN-

In 1991 werden appartementen neergezet in het duin van Wijk aan Zee (foto: Marc Janssen).

KRANT aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond dit natuurgebied.

Het gebied was één van de laatste stukjes eigendom van de erven Boreel. Dit geslacht was ooit eigenaar van het buiten Westerhout en de omliggende duinen. Eind jaren vijftig verkocht Hugo Boreel ongeveer tweehonderd hectare aan Hoogovens, waarmee de kern uit het gehele landgoed was verdwenen. Het Noordoost Oor was zo'n beetje het laatste stukje eigendom van de Boreels. Zij hoopten dat Hoogovens ooit nog eens een forse prijs zou betalen. Aan behoud van de natuur hadden de erven Boreel geen boodschap. Maar Hoogovens bleek echter steeds minder interesse te hebben voor uitbreiding. Wie wel interesse had voor het gebied was een paint-ball club. Verkleed als militairen schoten deze lieden met verfballetjes op elkaar en op bomen. Dit tot groot ongenoegen van de opgerichte Actiegroep Noordoost Oor. Deze actiegroep wist met succes het paint-ball te verbieden, maar daarmee was het gebied niet gered.

Inmiddels waren er plannen om ten noorden van het Noordoost Oor een waterfabriek neer te zetten. Ook dit zag de actiegroep niet zo zitten, omdat men bang was dat de hele infrastructuur door het Noordoost Oor zou gaan. Uiteindelijk koos de NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland voor een locatie op het Hoogovensterrein. De waterfabriek kwam tussen het Noordoost Oor en de Hoogovens in. Het Noordoost Oor werd hierdoor een enclave die niet meer aansloot bij Hoogovens. Daardoor daalde kennelijk de prijs en kon het als natuurgebied door de provincie Noord-Holland worden aangekocht. Maar ook deze aankoop liep niet geheel naar wens van de Actiegroep, want 2 ha. Noordoost Oor bleef buiten de aankoop. Daarop verzocht de Stichting Duinbehoud aan de PWN om ook die 2 hectare bij de koop te betrekken. Op het moment dat dit artikel werd geschreven was nog onduidelijk of het PWN hier een gevolg aan zal geven.

Westelijke Randweg

In Beverwijk wordt al meer dan 30 jaar gesproken over een Westelijke Randweg. Deze weg is ontworpen ter ontlasting van het binnenstadverkeer, maar wordt thans opgevoerd als ontsluitingsweg voor de Oostflank van het Hoogoventerrein. Aan deze weg zal industrievestiging gaan plaatsvinden. Het tracé van de weg zou dwars door de binnenduintrand voeren en een deel van het landgoed Westerhout doorkruisen. De groene buffer tussen Beverwijk en Hoogovens zou vrijwel geheel verdwijnen. De vereniging "Westerhout Blijft" ijvert om de weg over het Hoogoventerrein te laten lopen en de industrievestiging een plaats op dit terrein te geven.

Evenals de ellende op en rond het Kennemerstrand bij Velsen speelt een stuurgroep, genaamd "IJmond IJzersterk" hier een desastreuze rol. Deze club heeft eenzijdig oog voor economie en werkgelegenheid. Leefbaarheid, natuur en milieu zijn begrippen die niet passen in het vocabulair van deze stuurgroep. En dat is onbegrijpelijk in een zo milieubelast gebied als de IJmond.

H.A.G. van Bourgonje is consulente van Stichting Duinbehoud voor Beverwijk, Wijk aan Zee en Heemskerk.